

# РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд представен за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“  
към катедра „Начална училищна педагогика“ при СУ „Св. Климент Охридски“

от проф. Георги Владимиров Игнатов, доктор  
СУ „Св. Климент Охридски“, Департамент по спорт,  
катедра „Спортни игри и планински спортове“

**ТЕМА:** *„Обучение на надарени деца от начална училищна възраст за високи спортни постижения“*

**Автор на дисертационния труд:** Иван Христов Симеонов

**Научен ръководител:** проф. Елена Джамбазова - Спасунина, доктор

В условията на съвременното начално училище, работата с надарени деца е деликатна и отговорна тема, независимо от областта на тяхната надареност. Повечето изследвания в тази сфера са фокусирани върху интелектуалната надареност. Наличието на спортни дарби в начална училищна възраст по-скоро само се констатира, без да се засяга въпросът за тяхното развитие. Невъзможността за изграждането на единна цялостна методика за работа с надарени деца в рамките на началното училище произтича от факта, че надареностите в спорта се изразяват в много и разнообразни форми.

Всичко свързано с откриването на надарени деца в спорта, подобряването на качеството на обучението им в рамките на началното училище, както и по-доброто „глобално“ разбиране на проблематиката за работа с тях заслужава одобрение и засилен изследователски интерес. Това е и гледната ми точка от която ще анализирам и ще дам своята оценка за идеите и резултатите в дисертационния труд на тема: *„Обучение на надарени деца от начална училищна възраст за високи спортни постижения“*.

Дисертационният труд е оформен в едно книжно тяло с обем от 340 страници, от които 223 основен текст, съдържащ 46 таблици и 41 фигури, 12 страници използвана литература, както и 105 страници приложения. В структурно отношение трудът е построен правилно, като включва увод, три основни глави, изводи и препоръки,

заключение, приноси, библиография и 27 приложения. Като структура, обем и последователност на изложението предложеният дисертационен труд отговаря на основните изисквания за такъв род разработки.

В увода целенасочено и обосновано е изяснена актуалността на проблематиката на дисертационното изследване.

За подготовката на глава първа в обем от 101 страници са използвани 142 източника, от които 57 източника на кирилица (от които 10 документални), 48 на латиница (от които 5 документални) и 37 интернет сайта.

В тази глава Иван Симеонов ни запознава с теоретичната постановка на проблема. В първа под глава е разкрита същността на понятието надареност. Във втора под глава авторът последователно и систематизирано прави психологическа и физическа характеристика на децата от начална училищна възраст. Разкрити са възрастовите морфологични и функционални особености на децата от тази възраст, както и възрастовото развитие на двигателните им възможности и физиологичните състояния на подрастващия организъм при системна спортна дейност. В трета под глава авторът задълбочено ни запознава в детайли с нормативната уредба за закрила и работа с надарените деца в законодателството на България, Европейския съюз и други държави. Представен е международният опит по отношение на формите на подпомагане на даровитите деца, както и основните нормативни документи и закони, които изясняват отношението на Държавата към надарените деца в Република България. В четвърта под глава е отделено специално внимание на съвременните тенденции на спортния подбор. Пета под глава е посветена на методите за работа с надарени деца в областта на спорта, в т.ч. метода на индивидуалния подход и метода на „ускорение“. В шеста под глава е направено кратко обобщение на получените резултати от проучената научно-методическа литература.

В тази част на труда отлично впечатление прави творческото изследване на литературните източници по изследваната проблематика. Проучването на състоянието на проблема е извършено компетентно и в необходимия научен стил.

Във втора глава „Хипотеза, цел, задачи и методика на изследването“, в своята логична последователност в обем от 32 страници са представени хипотезата, целта и произтичащите пет основни задачи, формулирани ясно и точно и даващи ясна представа за намеренията на докторанта.

Авторът е описал предмета, обекта и контингента на своето изследване, а приложените изследователски методи дават възможност за обективен анализ към

постигането на целта и задачите на труда. Подробно е описана организацията на изследването, тестовете за спортнопедагогически контрол и математико-статистическите методи.

В структурно отношение, разработването на глава втора е научно обосновано и удовлетворява напълно, а съдържанието и допринася за високата стойност на дисертационния труд.

Анализът на резултатите в глава трета, в обем от 76 страници дава възможност да се изведат важни за теорията и практиката обобщения. Положен е огромен изследователски и анализаторски труд, който по мащабност напълно задоволява изискванията на една докторска работа.

Третата основна глава се състои от девет под глави, като всяка една от тях е свързана с решаването на съответната задача на изследването в дисертационния труд.

В първа под глава е направен анализ на влиянието на външните фактори върху диагностиката на спортните надарености. Във втора под глава са представени резултатите от изпробването на тестовата батерия в контролирана среда. В трета под глава докторантът представя тестовете за нормалност на данните, а в четвърта прави сполучливо сравнение на средните стойности на количествените показатели за период от една година. В пета и шеста под глави, съответно са анализирани резултатите от тестовете насочени към качество на изпълнение и са определени надарените деца посредством стандартизиране на резултатите чрез метода на Z-стойностите. В седма под глава са представени резултатите от измененията в резултатите на момчетата от най-горните 10% от изследваните групи, а в осма под глава много сполучливо са представени корелационните зависимости между антропометрични данни за ръст и тегло и резултатите от тестовете за ОФП. В последната девета под глава са посочени връзките между тренировъчните методики и отчетените промени в получените резултати.

В последната част на дисертационния труд са направени изводи и са формулирани препоръки, които кореспондират и се основават на решаването на поставените изследователски задачи и произтичат от направения анализ, като дават отговор на формулираната научна хипотеза.

От разширеното научно търсене, направените изследвания и анализи в дисертационния труд, ми позволяват да посоча следните основни приноси за практиката:

1. Изготвена е функционираща тестова батерия за диагностика на потенциална надареност в спортовете футбол и баскетбол при деца от 9 – 10-годишна възраст, която ще спомогне за по-лесно и достъпно откриване на даровити деца в училище, където учителите работят при дефицит на време, а често и на материално-техническа база.
2. Открити са зависимостите между първоначалните стойности на спортните резултати и техните промени след кратък до среден период от време, като по този начин се поставят много по-точни и реалистични цели пред младите спортисти. Така неминуемо ще се понижи и ранното отпадане от спорта, което е тясно обвързано с натрупаното разочарование въз основа на непостигнатите цели или загуба на интерес поради прекалено лесно постижими такива.
3. Формулирано и конкретизирано е понятието за надарено дете в сферата на спорта, което ще бъде полезно, както на спортните педагози за ориентиране в научно-методическата литература по темата, така и на родителите, които ще могат да вникнат по-добре в проблемите и нуждите на своето даровито дете.

Приносите на дисертационния труд имат както научно, така и научно-приложно значение и допринасят за обогатяване на знанията в областта на работата с надарени деца в спорта.

Към написаното в предложеният ми дисертационен труд могат да се отправят и някои незначителни забележки и препоръки.

1. Отчитам като технически грешки липсата на номер пред всеки от цитираните автори в библиографията и посочването на годината на издаване, веднага след имената на автора/ите на всеки от цитираните трудове, каквито са съвременните изисквания при написването на подобен род разработки, както и липсата на номер на страниците на приложенията.
2. В контингент на изследването на стр. 114, не са посочени имената на двете баскетболни школи от гр. София, където са правени част от изследванията.
3. Много по нагледно и убедително, би било ако на стр. 216, в глава III.9. „Връзки между тренировъчните методики и отчетените промени в получените резултати“, бяха представени в пълен вид различните методики и практики, които са използвани в тренировъчния процес на отделните изследвани ученици от групите по „Футбол“ и „Баскетбол“.
4. В такъв род разработки прилагането на анкетния метод е препоръчителен. Анкета с преподаватели и треньори по изследвания проблем би обогатила в голяма степен дисертационния труд.

Докторантът има три публикации, които напълно отразяват научните търсения по темата. Авторефератът отговаря на изискванията.

В заключение ще отбележа, че Иван Симеонов е уважаван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“. Личните ми положителни оценки за ас. Симеонов като научен работник се допълват не само от натрупаният преподавателски опит с ученици и студенти, а и от състезателната му дейност в Представителния отбор по мини-футбол на Университета и колоездачната му кариера в недалечното минало.

Тези позиции позволяват на докторантът да разполага не само с подробна информация и цялостен поглед върху общото състояние по проблемите с надарените деца в спорта в национален и световен мащаб, а така също и да участва пряко в организационно-управленските процеси при работа с тях. Всичко това е дало възможност на докторантът да направи изследвания с такъв задълбочен характер.

Въпреки направените от мен незначителни забележки и препоръки, които по никакъв начин не омоловажават положеният труд от докторанта, а само биха били от негова полза в бъдещата му работа, считам че рецензираният дисертационен труд е разработен на много добро научно ниво, с нужната теоретична и приложна стойност в областта на обучението на надарени деца от начална училищна възраст. Представеният дисертационен труд има завършен вид.

Въз основа на гореизложеното и отчитайки личностните качества на авторът считам, че дисертационният труд на тема: „Обучение на надарени деца от начална училищна възраст за високи спортни постижения“ е разработен на необходимото научно ниво и е с висока теоретична и приложна стойност. Разработената тестова батерия за диагностика на потенциалната надареност в спортовете футбол и баскетбол при деца от 9 – 10-годишна възраст, проведеният експеримент и получените в него резултати, както и актуалността на избора за изследване проблем ми дават основание с да предложи на уважаемите членове на научното жури при СУ „Св. Климент Охридски“ да присъдят образователната и научна степен „ДОКТОР“ на **Иван Христов Симеонов** в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението в детската градина и началното училище по физическо възпитание и спорт).

15.02.2021 г.

Рецензент:

  
/проф. Георги Игнатов, доктор/